

Kunnskapsdepartementet

Vår dato
19.03.2015

Vår referanse
2014/00498-6

Vår saksbehandler
Joakim Martinsen/91336034

Deres referanse

Høringssvar - NOU 2014:14 Fagskolen - et attraktivt utdanningsvalg

Norges Fiskarlag er fornøyd med at det er gjennomført en utredning av fagskolesektoren i Norge. Arbeidet bør være et godt utgangspunkt for det videre arbeidet med fagskolen, og i forhold til hvordan denne kan videreutvikles.

Norges Fiskarlag er opptatt av at fagskoleutdanningens rolle og plass får større oppmerksomhet i utdanningslandskapet og i arbeidslivet. I det videre arbeidet blir det viktig å organisere fagskolen slik at kvalitet, synlighet og status kan styrkes.

Fiskarlaget vil særlig peke på tre hovedområder for å styrke fagskoleutdanningen:

- For det første må fagskoleutdanningen gjøres mer synlig som et attraktivt utdanningstilbud for ungdommen. Verdien av en slik utdanningsvei må synliggjøres for ungdom og foreldre på et tidlig tidspunkt.
- For det andre må fagskoleutdanningen ha et innhold som gjør utdanningen relevant og interessant for elev og næringsliv, samtidig som om utdanningen gir mulighet for videre påbygging til høyskoler og universiteter. En bør også organisere opplæringen slik at en i større grad kan veksle mellom teori og praksis i utdanningsforløpet for å hindre frafall.
- For det tredje må en fremtidig skolestruktur ha nødvendig geografisk spredning, for å ivareta behovet for nærhet mellom skole og hjem. Dette er nødvendig for å få flere til å velge til å velge en fagskoleutdanning. Fagskolen må også tilføres de ressurser som er nødvendig for å gi elevene et godt tilbud. Som det fremkommer av NOUen bruker enkelte fylkeskommunene i dag mer midler på fagskolen enn det som overføres fra staten. Særlig gjelder dette innenfor utdanning i de maritime fagene.

Fiskarlagets øvrige kommentarer er etter ønske fra Kunnskapsdepartementet organisert etter utvalgets samlede liste over tiltak i kapittel 11.10.

11.10 Utvalgets samlede liste over tiltak

Utvalget fremmet til sammen 49 tiltaksforslag, som først og fremst er rettet mot myndighetene, fagskolen og arbeidslivet.

Staten bør:

– gi akkrediterte fagskoler myndighet til å fastsette nærmere bestemmelser om opptaksgrunnlag,

herunder krav til generell studiekompetanse eller fag-/svennebrev i tillegg til realkompetansevurderinger. Fagskoler med godkjente utdanningstilbud bør forholde seg til gjeldende opptaksregler.

NF 1: En må sikre at lokale tilpassinger dekker nødvendige definerte minstekrav for aktuelt fagbrev/utdanning. Eksempel: Skal fagbrevet i Fiske- og fangst skape grunnlag for opptak til teknisk maritim fagskole, må minstekrav etter STCW innfris (IMOs minstekrav).

– utarbeide en nasjonal opptaksforskrift for fagskoler.

NF 2: Ingen kommentar.

– foreta en gjennomgang av fagskoleloven og studentsamskipnadsloven for å styrke studentenes rettigheter, herunder vurdere å innføre rett og plikt til medlemskap for fagskoler i studentsamskipnader.

NF 3: Ingen kommentar.

– skjerpe kontroll og tilsyn med uh-institusjonene og fagskolenes praktisering av det nasjonale opptaksreglementet.

NF 4: Ingen Kommentar.

– sørge for at rådgivningstjenesten i grunnskolen og videregående opplæring og de regionale karrieresentrene styrker sin kompetanse på fagskoleutdanning for å bidra til synlighet og rekruttering til fagskolen.

NF 5: Dette punktet støttes, og er veldig viktig for bedre rekruttering til fagskolen.

– innføre tilleggs poeng for minimum ett års fagskoleutdanning.

NF 6: Støttes.

– vurdere endringer i lov og forskrift for å beskytte grader for fagskolekandidatene, herunder vurdere om to års fagskoleutdanning skal gi graden fagskolekandidat.

NF 7: Ingen kommentar.

– bevilge midler til samarbeidsprosjekter for utvikling av overgangsordninger mellom fagskoler og uh-institusjoner.

NF 8: Støttes som et prøveprosjekt.

– vurdere om opptak til fagskoler bør legges inn under Felles studieadministrativt tjenesteseiter eller andre relevante instanser.

NF 9: Ingen kommentar.

– ta initiativ til endringer i fagskoleloven slik at fagskolen utsteder vitnemål om fullført utdanning.

NF 10: Ingen kommentar.

– sørge for at fagskolene har tilstrekkelige rammebetingelser til å kunne tilby fleksible utdanningstilbud, herunder nettbasert utdanning.

NF 11: Forslaget støttes. Dette er trolig viktig for å møte økende fremtid etterspørsel etter slikt utdanningstilbud.

– øke sin innsats for å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei.

NF 12: Forslaget støttes. En må særlig fokusere på dette i ungdomsskolen.

– igangsette en prosess med det formål å overføre eierskapet av de offentlige fagskolene fra fylkeskommunene til staten. Fagskolene bør organiseres som statlige forvaltningsorganer med særskilte fullmakter.

NF 13: Forslaget støttes under forutsetning om at nødvendig finansiering kommer på plass, og at en ikke rokker ved fagskolestrukturen innen de marine og maritime fagene. (Det undervises i dag innen

fiske- og fangst ved 13 skoler). Geografisk spredning er nødvendig for å få flere til å ta slik utdanning.

– igangsette en prosess som skal lede til å redusere antallet fagskoler for å skape robuste fagmiljøer og styrke kvaliteten. Tallet på offentlige fagskoler bør anslagsvis reduseres til mellom fem og ni.

NF 14: Marin næring skal være Norges svar på oljen etter oljealderen. Fiskarlaget legger til grunn at dette gjenspeiles i fremtidig fagutdanning gjennom en videreføring og styrking av dagens utdanningstilbud innen marin og maritim sektor.

Det vises også til særmerknad til pkt. 9.5.1 som et mindretall i utvalget har om at antall fagskoler må fremkomme som et resultat av en utredning og prosess der alle involverte parter høres. Norges Fiskarlag støtter denne særmerknaden.

– gjennomføre lov- og regelverksendringer med sikte på å innføre institusjonsakkreditering etter bestemte kriterier for fagskolene. En slik godkjenning skal være en forutsetning for å kunne kalle seg akkreditert fagskole. Akkrediterte fagskoler kan selv opprette utdanninger innenfor de økonomiske rammene myndighetene setter.

NF 15: En må vokte seg vel for å innføre ordninger som innebærer at mindre skoler taper i forhold til større skoler, slik tilfellet fort kan være om en gjennomfører dette forslaget. Revisjoner krever ressurser som best håndteres av større skoler. Det er ingen sammenheng mellom skolestørrelse og kvalitet på undervisningen.

– utforme vilkårene for å oppnå akkreditering slik at også de private fagskolene stimuleres til å utvikle robuste enheter.

NF 16: Se kommentar under NF 14.

– delegerer akkrediteringsmyndigheten til NOKUT.

NF 17: Ingen kommentar.

– stille lovfestede krav om at private fagskoler som søker akkreditering, må være organisert som aksjeselskap, stiftelse eller forening. Tiltaket må koordineres med eventuelle konklusjoner i ekspertgruppen for tilsyn og kontroll med private fagskoler og høyskoler.

NF 18: Se NF 14. Igjen, en må vokte seg vel mot å etablere systemer som skaper fordeler for de største skolene.

– stille nasjonale og lovfestede krav til at alle offentlige fagskoler skal ha flertall av eksternt representasjon i styrene og eksternt styreleder. Det bør stilles krav til at de private fagskolene skal ha eksternt representasjon i styrene, men ikke nødvendigvis flertall. Private fagskoler som ønsker å søke offentlig finansiering, må ha eksternt flertall og eksternt styreleder i tråd med reglene for offentlige fagskoler.

NF 19: Forslaget støttes delvis. Men en må være forsiktig med å gjøre styrene i fagskolene for store. Fiskarlaget mener det er greit at det lovfestes eksternt flertall i styret, men mener at valg av styreleder bør stilles fritt. Det kan være flere fordeler ved at styreleder ikke nødvendigvis er eksternt.

Når det gjelder de private skolene, bør en til tross for offentlig finansiering være varsom med krav om eksternt flertall, eller eksternt styreleder, så lenge skolene oppfyller kravene til NOKUT, og for de maritime fagskolene godkjenning fra Sjøfartsdirektoratet og klassifiseringsselskap.

Fiskarlaget viser også til særmerknad til pkt. 9.10 fra et mindretall i utvalget om at det bør foretas en juridisk vurdering av spørsmålet om eksternt styreleder og flertall av eksterne styremedlemmer i private fagskoler.

– stille lovfestede krav om at undervisningspersonell og studenter skal være representert i styrene for både offentlige og private fagskoler.

NF 20: Ingen kommentar.

– stille lovfestede krav om at rektor ved alle offentlige fagskoler skal tilsettes av fagskolens styre. Samme bør gjelde for private fagskoler som mottar offentlige midler.

NF 21: Forslaget støttes.

– sette ut på oppdrag en ekstern evaluering av Nasjonalt fagskoleråd.

NF 22: Ingen kommentar.

– revidere mandat og sammensetning av Nasjonalt fagskoleråd med det mål at rådet kan ta et større ansvar for å sammenstille arbeidslivets behov for fagskolekompetanse, og ellers styrke rådets bidrag til politikktutviklingen på fagskolefeltet.

NF 23: Viktig punkt. Forslaget støttes.

– som et ledd i revisjonen av Nasjonalt fagskoleråds mandat be rådet opprette nasjonale fagråd som gir råd i forbindelse med dimensjonering av studietilbudet innenfor eget fagfelt, samt gis en koordinerende rolle for kvalitetsutvikling, herunder opptak og utvikling av anbefalte nasjonale studieplaner. Staten bør sikre at rådene ledes av ledende fagpersoner innenfor gitt fagfelt.

NF 24: Forslaget støttes. En bør sikre næringsinteresser inn i nasjonale fagråd.

– stille krav til at alle fagskoler har et tilfredsstillende kvalitetssystem, og gi NOKUT som oppgave å godkjenne at fagskolenes kvalitetssystemer tilfredsstiller kravene samt sjekke at systemene blir brukt.

NF 25: En bør her legge til rette for bruk av enkle og effektive kvalitetssystemer, som hindrer unødvendig byråkrati.

- stille lovfestet krav om praksis i all fagskoleutdanning under forutsetning av en bred definisjon av praksisbegrepet.

NF 26: Forslaget støttes. Utvidet praksiskrav innenfor dagens læretid kan bidra til å gjøre fagskolen mer attraktiv.

– spisse kravet til godkjent undervisningspersonell slik at det inneholder fagkompetanse, relevant og oppdatert yrkeserfaring og pedagogisk/didaktisk kompetanse.

NF 27: Forslaget støttes, men en må ikke gjøre dette for rigid, da enkelte fagskoler sliter med å rekruttere fagpersonell. En må sikre at fagskolen er en attraktiv og konkurransedyktig arbeidsplass.

– tilby yrkespedagogisk utdanning for undervisningspersonellet ved fagskolene.

NF 28: Forslaget støttes.

– sette i gang en kartlegging av i hvilken grad virksomheter og bedrifter har strategier og kartlegginger av behov for etter- og videreutdanning.

NF 29: Forslaget støttes. En kan her lære av arbeidet som er gjort i marin næring i regi av «Sett Sjøbein».

– bevilge midler til å styrke kunnskapsgrunnlaget om fagskolen gjennom økt forskningsinnsats.

NF 30: Forslaget støttes.

– samordne all finansiering av fagskoler under én finansieringsordning for fagskoler som gjøres til et statlig ansvar under Kunnskapsdepartementet.

NF 31: Forslaget støttes under forutsetning om at nødvendige rammer opprettholdes og økes. Innen de marine og maritime fagene er en desentralisert skolestruktur svært viktig. Videre er det viktig at elevene gis mulighet for bruk av moderne opplæringsutstyr/-fartøy (evt. leie av kommersielle fiskefartøy), og viktig at skolene har nødvendig grunnlag for å gi opplæring innen internasjonale konvensjonsfag (F.eks. minstekrav til IMO/STCW).

– sørge for at en ny finansieringsordning for fagskoler bygger på prinsippet om reell kostnadsdekning for fagskoleutdanning, og foreta en grundig kartlegging av kostnadene knyttet til drift og utvikling av forskjellige typer fagskoleutdanninger.

NF 32: Forslaget støttes. Se også NF 30.

– innføre en finansieringsordning i tråd med utvalgets «Kandidat-studentmodell med utviklingsmidler». Systemet bør bestå av tre hovedelementer: grunnbevilgning, resultatbasert bevilgning og utviklingsmidler. Systemet bør baseres på differensierte kategorier med tilhørende satser.

NF 33: Forslaget støttes ikke. Dette vil føre til oppmerksomhet rundt volum og ikke kvalitet. Dette vil føre til oppbygging av større enheter, noe som ikke er forenelig med geografisk spredning på skolene. Geografisk spredning er nødvendig for at fagskolen skal anses som et reelt alternativ for mange ungdommer.

– tilføre fagskolesektoren nye friske midler, gjennom en finansieringsordning som gir reell kostnadsdekning, og med friske utviklingsmidler som bør utgjøre om lag 15–20 prosent av budsjetttrammen.

NF 34: Forslaget støttes.

– inkludere institusjonsakkrediterte private fagskoler i offentlig finansiering fra det tidspunkt søknad om finansiering er innvilget.

NF 35: Ingen kommentar.

– innføre en egen programkategori for fagskoler i statsbudsjettet.

NF 36: Forslaget støttes.

– dimensjonere antall studieplasser i sektoren gjennom etablering av en opptaksramme og tildeling av studieplasser på bakgrunn av dokumenterte kompetansebehov og innspill fra Nasjonalt fagskoleråd og de nasjonale fagrådene. Dimensjoneringen bør defineres som et styringsvirkemiddel for staten.

NF 37: Studieplasser bør dimensjoneres etter erfaringstall, i kombinasjon med analyse om næringslivets løpende behov og etterspørsel. Videre bør antall studieplasser og plassering av disse ses i sammenheng andre nasjonale målsetninger (som f.eks. Stortingsmelding 22 (2012-2013) Verdens fremste sjømatnasjon).

– tildele en andel strategiske, og frie, studieplasser som fagskolene selv kan fordele eller benytte til opprettelse av nye tilbud ved behov og for å opprettholde en dynamikk i fagskoletilbudet.

NF 38: Forslaget støttes. Se også NF 35.

Fagskolene bør:

– øke sin innsats for å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei.

NF 39: Forslaget støttes under forutsetning om at fagskolene tilføres flere ressurser for å utføre dette arbeidet.

– bidra aktivt i en strukturprosess med det formål å bygge mer robuste fagskoler, både faglig og administrativt.

NF 40: Norges Fiskarlag er svært kritisk til å bygge ned tilbudet, som igjen fører til større geografisk avstand mellom skolene. Dette vil føre til færre søkere og dårligere oppslutning rundt fagopplæringen.

– stille kvalifisert fagpersonell til rådighet for deltagelse i de foreslåtte nasjonale fagrådene.

NF 41: Ingen kommentar.

– utforme et system for hospitering slik at fagskolelærere kan få tilflyt av kompetanse og erfaring med relevant arbeidsliv.

NF 42: Forslaget støttes. Innen Fiske- og fangst er det læretid om bord i fiskebåt. Denne ordningen må styrkes, og en må vurdere nærmere om en skal veksle mer mellom skole og praksis enn det som er tilfellet i dag (praksis etter skolegang).

– legge til rette for at undervisningspersonell får anledning til å delta på yrkespedagogisk utdanning ved behov.

NF 43: Ingen kommentar.

Partene i arbeidslivet, arbeidslivets organisasjoner og avtagende arbeidsliv bør:

– øke sin innsats for å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei.

NF 44: Forslaget støttes. For marin næring kan dette blant annet gjøres gjennom «Sett Sjøbein». For mer info se: <http://www.settsjobein.no/>

– øke sin kunnskap om fagskoleutdanning. Nasjonalt fagskoleråd og de underliggende nasjonale fagrådene bør ha en sentral rolle i informasjonsarbeidet.

NF 45: Forslaget støttes.

– bidra til at virksomheter og bedrifter stiller opp som praksisarena for å oppfylle det foreslåtte praksiskravet. Et særlig ansvar bør ligge på arbeidslivets representanter i nasjonalt fagskoleråd.

NF 46: Forslaget støttes, jf. NF 42.

– på en tydeligere og mer konkret måte kommunisere sine framtidige kompetansebehov til fagskolesektoren. Nasjonalt fagskoleråd og de underliggende nasjonale fagrådene kan være en aktuell arena og bidragsyter i dette arbeidet.

NF 47: Forslaget støttes.

– øke sin innsats for å synliggjøre og forankre fagskolene som en attraktiv karrierevei.

NF 48: Forslaget støttes, kan blant annet gjøres gjennom arbeidet til «Sett Sjøbein».

Universiteter og høyskoler bør:

– gjøre grundigere vurderinger om innpass av fagskoleutdanning i høyere utdanning basert på de ulike utdanningenes samlede læringsutbytte.

NF 49: Forslaget støttes.

Avslutningsvis vil Norges Fiskarlag vise til særmerknad til punkt 11.9 om en fremtidsvisjon for norsk tertiærutdanning. I merknaden foreslår 2 av utvalgets medlemmer at en bør bruke begrepet *høyere yrkesfaglig utdanning* på yrkesfaglig utdanning utover videregående opplæring. Norges Fiskarlag mener det er en god ide, og mener det kan bidra til å løfte statusen til utdanningen.

Med hilsen
NORGES FISKARLAG

Jan-Birger Jørgensen

Joakim Martinsen

Kopi til: Landsstyret, Medlemslagene, Nærings- og fiskeridepartementet, Sjøfartsdirektoratet
Vedlegg: